

Bár még zajlanak az utómunkálatok, a szakmunkások az utolsó simításokat végzik, de már látható, hogy a Győri „Előre” HTSZ kisbajcsi központi telephelye kívül-belül új arculatot öltött. A 21. századi igényeket kielégítő halfeldolgozó akár mintagazdaságnak is nevezhető.

Ahány cég, annyiféle módon élték meg a koronavírus miatti veszélyhelyzetet. A magyar halászati ágazatban tulajdonképpen az intervenció felvásárlás mentette meg a haltermelőket a katasztrófától.

A folyamatos fejlődés új kihívások elé állítja a magyar halgazdaságokat, és egyre fontosabbá válik a precíziós gazdálkodás ha nem is teljes körű, de egy-egy elemének az alkalmazása. Új távlatokat nyithat a hazai halászati ágazatban a precíziós gazdálkodás egyik egyre terjedő eleme, a drónok használata.

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XXI. évfolyam
2020. július

Rétimajorban jártunk elnökségi ülésen

Lévai Ferenc, az Aranypony Zrt. elnök-vezérigazgatója biztosított helyszínt a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) elnökségi ülésének. A veszélyhelyzet megszűnésével, hosszas szünet után június 17-én ült össze a grémium, hogy Németh István elnök vezetésével megtárgyalja a közeljövő feladatait. Az elnökségi ülésen részt vett Szentpéteri Sándor, az Agrárminisztérium erdőkért felelős helyettes államtitkára és Csörgics Gábor, a halgazdálkodási főosztály vezetője.

Az ülés első napirendi pontjaként meghallgattak két ügyvezetőigazgató-jelöltet. Először Várkonyi Leventét „faggatták” az elnökségi tagok, akit Németh Zoltán követett. A meghallgatás után, ami egyébként inkább szakmai beszélgetésként zajlott, az elnökségnek Németh Zoltánra esett a választása, aki szeptember 1-jével lép be a szakmaközi szervezetbe, és az év végéig Sziráki Bencével, a jelenlegi ügyvezető igazgatóval együtt dolgozik. Beszámoló hangzott el az elmúlt időszak munkájáról, és szeptember 24-ében határozták meg a koronavírus-járvány miatt elhalasztott közgyűlés új időpontját. Két új tag felvételére is sor került, a MA-HAL tagok létszáma meghaladja velük a 120-at.

Ha már Rétimajorban jártunk, Lévai Ferencet – aki a MA-HAL elnökségi tagjaként a marketingcélok megvalósításáért, a hazai halfogyasztás növeléséért is dolgozik – megkérdeztük arról, hogyan élték meg a veszélyhelyzet hónapjait.

• Vezérigazgató úr, néhány hónap alatt is jól látható változások történtek a cégenél, épül-szépül a környezet. Hogyan élték meg a március 11-én bejelentett veszélyhelyzetet, amit ma, június 17-én, beszélgetésünk időpontjában tekintett lezártnak a kormány?

– Ez idő alatt nagyobb figyelmet tudtunk fordítani környezetünk építésére, szépítésére, és néhány látványosabb

Lévai Ferenc, az Aranypony Zrt. elnök-vezérigazgatója

munkálatot is el tudtunk végezni, illetve hamarosan be tudunk fejezni. Mindenként meglepetésként ért a veszélyhelyzet bejelentése, nem lehetett rá felkészülni. Amikor tudatosodott, hogy mivel jár a vírushelyzet, az éttermek bezárása okozta a legelső meglepetést, bár logikus lépésnek tűnt. Csakhogy azzal nem számoltunk, hogy igen rövid idő alatt

óriási forgalomtól esünk el, és hogy a turizmus is megszűnik. Ezt élesben érezhettük a magunk bőrén is, mivel a lányom budapesti Halkakas éttermében akkor sem volt forgalom, amikor már nyitva tarthattak. A bezárás miatt új stratégiát kellett kialakítanunk mind a saját rétimajori halas csárdánkban, mind a lányom éttermében.

• Működött-e a kiszállítási rendszer?

– Ha abból indulok ki, hogy minden rossznak van valami jó oldala is, akkor azt a mondhatom, hogy a kiszállítási során bebizonyosodott, hogy miben vagyunk erősek. Nem állítom, hogy a megrendelésekkel el tudtam tartani a meglévő személyzetünket, de úgy döntöttünk, akármeddig tart a veszélyhelyzet, az étterem jól összeszokott, stabil közösséget alkotó csapatát nem engedjük szélnek. Megkerestük azokat a munkafolyamatokat, amelyekbe bekapcsolódhattak, amiben hasznos munkát végeztek, és kitermelték a munkabérüket. Így a már említett környezeti munkákból kivettük a részüket. A koronavírus tehát nem tette tönkre a cégünk éttermi szektorát, tolerálható veszteséget tudtunk elkönyvelni.

• Önök régóta úgy működtetik a tógazdaságot, hogy több lábón állnak. Ezek egyike az étterem. Mi a helyzet a többivel?

– Az Aranypony Zrt. meglehetősen régóta ragaszkodik a több lábón állás stratégiájához. E stratégia megvalósítása a családbarát horgászcentrummal, a halászmuzeummal és a turisztikai ágazat felfejlesztésével kezdődött. Természetesen mindez a haltermelés mellett jött szóba. Szóval e téren is ért minket meglepetés, mert a horgászcentrum forgalma igencsak megnőtt. Bár az ott működő büfé csak korlátozottan szolgálhatta ki a horgászokat, de magát a hor-

▶ gászatot nem tiltották be, ami azért kényszerítő, mert a horgászat magányos sport, hobbi, így a vírus terjesztésétől nem kell tartani az üzése közben. A horgászat a bezártság elől is egyfajta menekülőutat kínál, és a természet közelsége és a vízpart élménye nálunk adott volt. Ami a halászatot illeti, kényszerpályán voltunk; folytattuk, amit eddig csináltunk. A félig lecsapolt tavakban az elvesztett piacok miatt tárolót alakítottunk ki, és mindent elkövettünk annak érdekében, hogy a tavaly megtermelt értékeket, a bennragadt halállományt megvédjük. Halat sem belföldre, sem külföldre nem tudtunk szállítani, mivel az ágazat két pofont is kapott. Az egyik az export teljes leállása, a másik a HORECA-szektor által fel nem vett halmennyiség volt. De miután elegendő tárolókapacitással rendelkezünk, nem okozott kivédhetetlen problémát a piacos halunk bennragadása. A tartási lehetőség adott lévén, a halállományt jó kondícióban és egészségi állapotban tudtuk megőrizni.

• **Sikerült-e elvégezni a tavaszi szaporítást?**

– Természetesen, mert nem változtattunk semmit a termelésünk menetrendjén.

• **Segített-e az intervenció felváltás?**

– Ez igazán jó megoldás volt. Egyébként én már tavaly ősszel jeleztem, hogy tavasszal újból problémák lesznek az értékesítéssel a halpiacon, bár hozzátettem, hogy az intervenció nem lesz mindig igényelhető. Két éve húzódozó válságot sikerült kezelni az intervencióval, ami az egész magyar halászatot kihúzta a bajból. Erős lobbitevékenység eredményeként jutottunk idáig, nagyon sok ember vállalt fontos szerepet az intervenció lebonyolításában. De átment az üzenet, és így mindenki jól járt. Az állam éppúgy meg fogja kapni a pénzét, mint ahogy a horgászok is „mennybe mennek”. Az intervencióknak nagyon jó a politikai üzenete és a haszna, ráadásul a magyar halászat megmenekült egy kemény töréstől. Ugyanis ha a piac megszűnik, akkor a fejlesztések, az uniós beruházások is megtorpannak, amivel tovább szaporodtak volna a bajok. A lényeg, hogy 800 millió forint értékű hal került állami területekre, mégpedig a legjobb időpontban. Mi 90 tonna halat helyezettünk ki.

• **Hogyan értékelné az intervenció lebonyolítását?**

– A MOHOSZ zseniális munkát végzett. Igen jól megszervezte a kiszállításokat, az állat-egészségügyi kontrollt, a telepítések mérését. Az árak ugyan nem

idézték a legjobb időket, de mindenki nyereségesen jöhetett ki ebből a helyzetből, mert a pénz megérkezik a kaszába, és nem nyomja a vállunkat a halkészlet. Így nem tört meg a halászat lendülete.

Azon viszont mindenkinek érdemes lenne elgondolkodnia, hogy a régi módon nem lehet tovább élni, mert ilyen nagyságrendű intervenció nem lesz több. A halászati ágazat szereplőinek ki kell alakítania a maguk minél több kis, helyi értékesítési pontját. A halat, a haltermékeket el kell juttatni a lakossághoz, mert a piac nem megy helybe, az a világ elmúlt. Évek óta mondjuk, hogy fogjunk össze, és hozzon létre egy nagy, közös halfeldolgozót az ágazat. Látjuk, hogy ez nem megy, nem vagyunk rá képesek. Ezért a helyi értékesítési pontok, a kis halfeldolgozók létesítésének a fontosságát hangsúlyozom. Ha mi nem segítünk magunkon, az állam sem fog.

• **A halfogyasztás is csak így növelhető...**

– Ez kétségtelenül így van, hiszen sok kisebb-nagyobb településen egyáltalán nem lehet hazai termelésű halat venni. Mi is azon dolgozunk, hogy minél nagyobb mennyiségben dolgozzuk fel legalább elsődlegesen a halat, és kész csomagolt árut vigyünk helybe. Ez sokkal hatékonyabb a közösségi marketingprogramoknál.

• **Van-e Önöknek fejlesztési pályázat?**

– Van, de szerintem már a következő ciklusra kell koncentrálnunk, és olyan célokat kell elérnünk, amelyek már nem a mostani támogatási rendszert idézik. El kell érniünk többek között azt, hogy a közösségi marketingforrások felhasználásába a szakmaközi szervezet is bekapcsolódhasson, és azt is, hogy a madárkárrok kompenzálása megvalósuljon.

• **Számomra úgy tűnik, hogy a MOHOSZ-szal való stratégiai együttműködés is változni fog...**

– Szerintem is, hiszen a marketingtevékenység hatékonyabb végzésére már létrehoztunk egy közös marketingkft.-t. A MOHOSZ-szal való kapcsolatunk olyan irányba halad, amit az előzmények alapján el sem tudtam volna képzelni. A halász-horgász ellentétnek mély gyökerei voltak. Szerencsére vége a sárdobálásnak. Hagyjuk a múltat, mert az idő kerekét nem lehet visszaforgatni, előre kell néznünk.

A MOHOSZ kiválóan átalakította a szervezetét. Jól működő, elektronizált, a kor minden kihívására választ adó szervezetté vált az országos horgász szövetség. Ma már több mint 650 ezer

regisztrált tagja van. Le a kalappal a MOHOSZ vezetői előtt, akik meghallották a kor szavát, a modern horgászatra való igényt. Látjuk az új feladatokat, amiket a MOHOSZ-szal közösen tudunk megoldani. Ilyen például az invazív halfajok elleni védekezés megszervezése, például a törpeharcsa, a busa, az ezüstkárász ellen. Nekünk haltermelőnek is tudomásul kell vennünk, hogy a termelési szerkezetünket át kell alakítani, mert csak őshonos halfajokat telepíthetünk a horgászvizekbe. Kell a keszeg, a csuka, a süllő, a harcsa, a ponty, és mindazok a halfajok, amelyek a természetes vizek elszegényedő faunáját fel tudják emelni, és jobban működő ökoszisztémát tudnak kialakítani.

Be kell tagolódnunk a MOHOSZ halfgazdálkodásába, és meg kell törni a ponty egyeduralmát. Erre a horgászok és a halászok között gazdasági lehetőség is van, mivel a MOHOSZ a speciális jogállású MA-HAL-tagokon keresztül olyan fegyvert tart a kezében, amit én „zsarolóvírusnak” nevezek. Igen, tessék minket arra kényszeríteni, hogy törődjünk a dévérszaporítással, hogy a ponty mellett több ragadozó halat termeljünk, és még sorolhatnám. Magyarán, halfajdiverzifikációt kell végrehajtani az ágazatban, az új igényeket észre kell venni és ki kell elégíteni. Egyébként az amur esetében közösen el kellene érni, hogy azokba a természetes vizekbe, ahonnan az amur nem tud elszökni, oda ki lehessen helyezni, mert igen nagy hasznot hoz, ha a csatornák és a természetes vizek növényzetét elfogyasztja.

• **Mit tehet a MA-HAL?**

– Úgy látom, hogy még nem dolgoztunk ennyire hatékonyan, amióta létezik a halászati érdekképviselet. Egészen más világban élünk, lényegesen gyorsabban kell a döntéseket hozni, és nagyon fontos, hogy a döntéshozókat személyesen is motiváljuk. A lobbitevékenység idehaza is felértékelődött. A mostani elnökségi csapatunkban lobbisták is vannak. Mindenkinek megvan a feladata, hogy miért kell lobbiznia, és ezt mindenki el is végzi a maga eszközeivel. Nincs széthúzás az elnökség tagjai között, és minden kérdést meg tudunk beszélni vagy vitatni. Községi munka folyik. Ha ezt folytatni tudjuk, akkor az utóbbi 50 év leghatékonyabb elnökségi ciklusait tudhatjuk magunkénak, amire büszkének lehetünk. Nyilvánvalóan újabb és újabb feladatokat kell megoldani, de már sikerült jó néhány a nagy súlyú problémát – áfa, vjk, intervenció stb. – mintaszerűen megoldanunk.

HAJTUN GYÖRGY

Kisbajcson a Bajcshal brandet építik

Bár még zajlanak az utómunkálatok, a szakmunkások az utolsó simításokat végzik, de már látható, hogy a Győri „Előre” HTSZ kisbajcsi központi telephelye kívül-belül új arculatot öltött. A 21. századi igényeket kielégítő halfeldolgozó akár mintagazdaságnak is nevezhető, hiszen a legkorszerűbb technológiákat építették be az új és a megújult épületekbe. Szilágyi Gábor ügyvezető joggal büszke, hogy a 750 millió forintot meghaladó értékű beruházást felvállalta, és hogy a papírra vetett terveket megvalósította.

Szilágyi Gábor 15 éve vezeti a halász-szövetkezetet, amit annak idején eléggé lerobbant állapotban vett át. Az ügyvezető azonban szereti a kihívásokat, már akkor eldöntötte, hogy a telephelyet korszerűsíti. Az első lépéseket 2011-ben tette meg, amikor is hűtőházzal bővítette ki a feldolgozót. Öt éve fogalmazódott meg a feldolgozó teljes korszerűsítése az előremenekülési stratégia részeként. Mivel itt nem nincs nagy tógazdasági vízfelület és csak kis arányú haltermelés folyik, ezért maradt a halfeldolgozás mint kitérési pont. A telephely másfél évtizeddel ezelőtt még 250-300 millió forintos forgalmat bonyolítottak le haltermékek előállításából, de napjainkra már alulról súrolják a kétmilliárd forintot. Vagyis csaknem megtízszerezték a bevételt.

Ez a felfutás nagyon sok munka és sok kolléga erőfeszítéseinek az eredménye, jelentette ki az ügyvezető. Az elmúlt években persze tettek kisebb lépéseket a feldolgozó felújításában, de a nagy lépés megtételére, miként már említettük, 5 éve szánták el magukat. A vevők igényei is erre ösztönözték őket.

A tervezés csaknem 3 évet vett igénybe, mivel olyan nagyarányú átalakításokat kellett végrehajtani, hogy a megvalósítás terveit is csak lépésről lépésre tudták véglegesíteni. Ráadásul, amikor egy régi épület felújításába vagy bontásába belevágunk, mindig érik meglepetések az embert. Így történt Kisbajcson is.

A beruházás során arra fektették a legnagyobb a hangsúlyt, hogy a hűtési technológiát a legkorszerűbb technológiával építsék meg, mert a halfeldolgozás azzal lehet biztosítani a minőségi termékek előállítását. A vevők azt igénylik, hogy kiegyensúlyozottan jó minőségben kapják meg a termékeket.

A ma Magyarországon kapható, szten-derd édesvízi halfajok mind beszerezhetőek Kisbajcsonról, mégpedig kiváló halételek formájában. A cég halászlé termékcsaládjá igen keresett a piacon, azonkívül füstölt

árui, a szigetközi harcsagolyó és elsődlegesen feldolgozott termékeik is igen népszerűek. A csomagolástechnológiát is a vevői igényekhez igazodva újították meg, ugyanis vevőik jelentős részét a nagy hazai áruházláncok alkotják. Nekik nem annyira vákuumcsomagolt, hanem védőgázos tálcás csomagolásra van igényük.

Egy feldolgozó nem lehet meg saját bolt nélkül, és a kisbajcsi cég hat saját üzletében értékesít saját termékeket. A hetediket az új irodaházban alakították ki, szeptemberben nyitják meg a vásárlók előtt.

Ha már az új irodaházat említettük, el kell mondani, hogy – a munkatársakat idézve – a cég a munkahelyi körülményeket illetően is megérkezett a 21. századba.

A beruházási pályázat minden szempontból nehéz volt, mert komplex beruházásról volt szó, mondta el lapunknak az ügyvezető. Az eredeti pályázati tervek 530 millió forintos beruházásról szóltak, ennek a felét teszi ki a MAHOP-támogatás. Menet közben át kellett alakítani a terveket, annyira sok váratlan „esemény” szembesültek a kivitelezők a bontások, átalakítások során. Nem csoda, hogy az eredeti összeg csaknem felével kellett kiegészíteniük a végösszeget, mégpedig saját forrásból. Mindez ugyanakkor mu-

latja, hogy a HTSZ pénzügyi háttere stabil és kiegyensúlyozott. A beruházással a régi épületek belső szerkezete is teljesen megváltozott, a régi falakból nem maradt semmi. Új tereket kellett kialakítani, új burkolatot kaptak a helyiségek, és a padozatot is speciális, a nagy igénybevételre tervezett anyaggal vonták be.

Mindezt úgy hajtották végre, hogy a termelés nem állt le, hiszen a vevőiket ezalatt is ki kellett szolgálniuk. A szociális

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szilágyi Gábor: a pályázat minden szempontból igen nehéz volt, mert komplex beruházásról volt szó

helyiségek mellett az irodaház is teljesen megújult. A feldolgozónak épített új épületben kapott helyett, ahol a 21. századnak megfelelő irodákat alakították ki. Ezáltal mintegy 500 négyzetméter új területtel bővült a feldolgozó, tette hozzá az ügyvezető.

A kisbajcsi halfeldolgozó jó minőségű alapanyagait helyben és a nagyatádi tógazdaságban termelik meg. A süllőt, az afrikai harcsa egy részét és a tokféléket helyben termelik, míg a pontyot, a busát és az afrikai harcsát – amelynek a termelésére új intenzív telepet építettek – a V95 Kft. biztosítja. Ma már olyannyira együttműködik a két cég – amelyeknek egyébként megegyezik a tulajdonosi köre –, hogy a tulajdonosok mindkét cég vezetésével Szilágyi Gábort bízták meg. A nagyatádi telepen természetesen Boros Attila végzi a munkát, de a termelési szerkezetet teljes mértékben összehangolták.

Ennek következtében a két cégben termelik meg a feldolgozott hal 70 százalékát.

A hosszas beszélgetés során az ügyvezető azt is elárulta, hogy a cég neve Bajcshal Kft.-re változik. A Bajcshal termékek neve már ma is jól cseng a vevők és a fogyasztók körében, az új beruházással pedig hosszú távra biztosítani lehet a Bajcshal termékek kiváló minőségét, nagy mennyiségben is.

H. GY.

BAJCSHAL®

Szajolban a horgászpiacra koncentrálnak

Ahány cég, annyiféle módon élték meg a koronavírus miatti veszélyhelyzetet. A magyar halászati ágazatban tulajdonképpen az intervenció felvásárlás mentette meg a haltermelőket a katasztrófától, ennek ellenére Csoma Gábornak, a Fish-Coop Kft. és az Agro-Aqua Kft. ügyvezetőjének mások a tapasztalatai az intervenció lebonyolítását illetően, mint a Tisza felső részén gazdálkodó haltermelőknek. A MA-HAL-nak vitathatatlan érdemei vannak abban, hogy a koronavírus miatt bennragadt, tavaszi eladásra váró halkészleteket kihelyezhették a természetes vizekbe, jelentette ki az ügyvezető.

Szajolban, ahol a két cég központja található, június első hetében megérkezett a várva várt eső, ugyanis nemcsak a földek szomjaztak csapadék után, hanem a halastavak is. Az országos aszály a tógazdaságokban is éreztette hatását. A tavaszi hónapok gazdálkodását azonban nemcsak az aszály, hanem a koronavírus miatt elrendelt veszélyhelyzet is jelentősen megnehezítette. Csoma Gábornak is az a véleménye, hogy karácsonykor még senki nem hitte volna Európában, hogy a Covid-19-vírus eléri az öreg kontinenst. Csupán februárban érkeztek aggodalomra okot adó információk, amelyek alapján bebizonyosodott, hogy világméretű lesz a járvány. A hazai gazdasági szereplőket váratlanul érte a veszélyhelyzet bejelentése, senki nem gondolta, hogy a hazai és a külpiazi ajtók egyik napról a másikra bezáródhatnak.

A túlélésre koncentráltak

A két cégről érdemes tudni, hogy öt helyszínen 500 hektár vízfelületen, polikultúrában termelnek halat, elsősorban a hazai horgászpiacra. Az ügyvezető a termelésről elmondta, hogy az enyhe tél nem akadályozta a korai halászatot, ezért korai ivadékkihelyezéssel terveztek kezdeni az idei termelést. A telet folyamatos etetéssel át tudták vészelni, sikerült vele elkerülni az állomány apadását. A koronavírus azonban megszakította a technológiai folyamatot, és már nem a kihelyezésre, hanem a túlélésre kellett koncentrálniuk. Ráadásul mind az öt telephely egyedi adottságokkal rendelkezik, ezért mindegyik helyszínen más-más feladatot kellett ellátni. Volt, ahol tavaszi feltöltésre volt szükség, hogy a tavak vízszintje elérje az üzemi szintet, volt, ahol át kellett helyezni a horgászoknak szánt halat. És persze mindenütt ügyelni kellett az állomány jó kondícióban tartására, mivel a horgász-szervezetek sem tudták eldönteni, hogy

a megszokott telepítést elvégezhetik-e. Több hét után tisztázódott, hogy a vírus miatt milyen korlátozásokkal kell szembenéznie a horgászturizmusnak. Szerencsére a horgászat nem került a korlátozott tevékenységek közé, mivel ez magányos sport és hobbi, és senki nem szereti, ha ebben a magányban megzavarja valaki. A vízparton könnyűszerrel be lehetett tartani az előírt távolságot, hiszen egymástól legalább 10-20-50 méteres távolságban alakították ki a horgászhelyeket.

A két cég tavaiban is benne ragadt a piaci hal: a háromnyaras pontyot nem tudták értékesíteni, így az ivadékkihelyezést sem végezheték el. Az ügyvezető hangsúlyozta, hogy miután a hazai tógazdaságok nem tudták értékesíteni a tavaszi készletüket, igen jó ötlet volt a MA-HAL vezetéséről az intervenció kezdeményezése. Ez volt a legnagyobb tett, amit ebben a helyzetben tenni lehetett, és mind az Agrárminisztérium, mind a MOHOSZ, mind a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) megértő és kiváló partnernek bizonyult a kezdeményezésben.

Kérdésre válaszolva az ügyvezető elmondta, hogy idejében megkapta az információkat a MA-HAL ügyvezető igazgatójától, Sziráki Bencétől, aki minden tagszervezetet telefonon értesített az intervenció lehetőségéről. A MA-HAL vezetése gyorsan felmérte az országban ragadt halkészletet, és ez alapján a MOHOSZ professzionálisan megszervezte a csaknem 1200 tonna ponty természetes kihelyezését a vizekbe. Ezt az is elősegítette, hogy az Agrárminisztérium biztosította a felvásárlás pénzügyi hátterét, több mint 800 millió forintot.

A MOHOSZ érdemei vitathatatlanok

Csoma Gábor az intervenció lebonyolításával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a MOHOSZ-tól folyamatosan tájé-

koztatást kapott az intervenció állásáról. Azonban megjegyezte, hogy csak az jut információhoz, aki utána is jár a dolgoknak. Ma már nem elegendő az irodában ülve várni a sült galambot, hanem elébe kell menni a dolgoknak. Mivel a kormány a veszélyhelyzetet hirdetett, a cégvezetőnek naprakésznek kellett lennie, és napi több tucat telefonbeszélgetéssel szerezte meg a szükséges információkat. E-mailen akkor érkeztek meg a fontos jelzések, amikor lényegében már eldőlt, hogy megvan a pénz az intervenció felvásárláshoz. Nem először írjuk le, amit Csoma Gábor is megerősített, hogy a MA-HAL kezdeményezése óriási ötlet volt, míg az intervenció lebo-

Csoma Gábor: jó ötlet volt a MA-HAL vezetésétől az intervenció kezdeményezése

nyolításában páratlan érdemeket szerzett a MOHOSZ, hiszen eddig nem látott mennyiségű hal kihelyezésének logisztikáját kellett megoldania. Ennyire sok halat ennyire rövid idő alatt még nem helyeztek ki az ország természetes vizeibe egyszerre. Egyedülálló volt a MOHOSZ részéről az is, hogy a halak kihelyezése, az állatok egészségi állapotának felmérését milyen professzionálisan hajtotta végre. A két cég kisebb tételeket szállított elsősorban a környező horgászvizekbe, Békés megyében ugyanis legalább félszáz helyszínen telepítettek halat.

A Fish-Coop Kft. és az Agro-Aqua Kft. halainak kiváló a minősége, amit az ügyvezetőben azok az elismerő szavak is megerősítették, amiket az átvevőktől kapott a halrakodás pontos kivitelezése

során. A MOHOSZ ellenőrei elégedetten nyugtázták, hogy a két cégtől kiszállított 122 tonna piaci ponty (átlagsúlyuk 2,3 kilogramm volt) kiváló kondícióban van, nincsenek velük halegészségügyi problémák. Nem véletlen, hogy azt a 100 mázsa halat is innen vitték a Tisza-tóba, amit az intervenció május 11-ei záró rendezvényén helyeztek ki, nagyszabású sajtótájékoztató keretében. A telepítések tisztaságát igazolja, hogy voltak olyan pontytételek, amelyeket a MOHOSZ ellenőrei kifogásoltak, nem vettek át és nem engedték a kihelyezésüket, mert a kiszolgált haltermelő nem felelt meg az intervenció feltételeinek és megfelelő halászati körülmények biztosításával nem tudta teljesíteni a halak biztonságos vízbe juttatását. Szerencsére kis mennyiségről volt szó, de ez azt jelzi, hogy nem helyezték ki minden áron a halakat: szigorú átvételi rendszer garantálta a jó minőséget és a pontos mérleget.

A MOHOSZ egyébként kizárólag transzparenson működő cégekkel kötött együttműködési megállapodást. Az intervenció során több helyszínen is az eddig kihelyezett halmennyiség többszörösét helyezték ki, így elmondható, hogy nagyon sok jó hal került a vizekbe, a horgászok nagy öröme.

Fontosak az emberi kapcsolatok

A haltermelők köszönettel tartoznak az intervenciót kezdeményező MA-HAL-nak, a felvásárlást lebonyolító MOHOSZ-nak és a finanszírozást biztosító Agrárminisztériumnak. Csoma Gábor ez úton is köszönetet mondott továbbá saját dolgozói állományának, és azoknak a munkatársaknak, akik ezt a munkát pontosan, precízen végrehajtották.

Személyes sikerének is tekinti és büszkeséggel tölti el, hogy az immár 650 ezer főből álló horgásztársadalom egészének megmutathatták, hogyan és miként szolgálják ki a horgászigényeket. Ugyancsak pozitív hozadéka az intervenciónak, hogy az ügyvezető olyan értékes szakemberekkel tett szert személyes kapcsolatra, amilyenre korábban nem volt lehetősége. Az ügyvezető azt is hangsúlyozta, hogy a jó emberi kapcsolatok igen sokat számítanak a munkájában, és a vevőkkel is kiváló és korrekt volt az együttműködés.

Az intervenció során nem maradt piaci hal a cég tavaiban. De miután a vevői kör a horgászegyesületekből tevődik össze, ezért a nyári időszakban jelentkezik az újabb piaci igény. Július közepétől augusztus végére pedig, már itt is felnő az új generáció, így az új vevői

igények nem maradnak kiszolgáltatlanul. A kétnyaras pontyból nem lesz hiány, ám a süllő, és a csuka szaporítása átlagon alul sikerült az országban. Ennek első sorban az időjárás az oka, így várhatóan a természetes vizekben sem szaporodott kellő mennyiségben ez a két ragadozó halfaj. Az előnevelt pontyot is kihelyezték, de kérdés, hogy milyen lesz a megmaradása. A ponty esetében igen nagy a megmaradási arány szóródása a tógazdaságokban, hiszen 5-30 százalék között mozog ez a számadat az előnevelt előállítás során. Mindez jelzi, hogy a tavaszi időszak negatívan hatott a tenyésztés halállomány növekedésére.

Csoma Gábor elmondta, hogy a klímaváltozásra fel kell készülni. Egy tógazdaságban úgy lehet a klímaváltozás negatív hatásait mérsékelni, ha maximálisan feltöltött tavakban termelik a halat. A két cégnél a gátak szabta határig telítik a tavakat, de így is csak átlagosan 1,2 méter a vízmélység. A cég a Tiszából és a Körösökből kapja a vízutánpótlást. A bekerülő gyomhalak táplálékkonkurrens hatását ragadozó halak kihelyezésével minimalizálják. A természetes vizek állapota is lemérhető azon, hogy mennyi gyomhal érkezik a feltöltéskor. Az utóbbi 1-2 évben kevesebb gyomhállal kell számolni, mint korábban. Itt elmondható, hogy a cégeknek nincsenek problémái a vízellátással, mert saját úszóműves szivattyúval rendelkeznek. Igaz, a vízpótlás sok energiát elvisz, ami persze sokba kerül.

A cégvezetés régóta elkötelezte magát a hazai horgászpiacon mellett. Ennek következtében a termelés során nem nagyobb egyedsúlyú halakat állítanak elő, hanem minél több hal előállítására törekednek. A kihelyezéskor tehát a darabszám határozza meg a mennyiséget, hiszen már januárban eldől, hogy abban az évben mennyi pontyra lesz igény az év folyamán. A cég egyébként a szajoli tó-ponty, a szajoli tükrös, a Tisza-Körös-közi vadponty és a dunai vadponty tájfajtaikat termeli. Egyedülálló együttműködés a BÁCSHOSZ-szal közösen fenntartott dunai vadponty tájfajta: egy horgászszervezet és a MOHOSZ speciális jogállású tagja korrekt és sikeres együttműködés keretében tartja fent a tájfajtaikat.

Felértékelődött a horgászat

A veszélyhelyzetben felértékelődött a horgászat mint rekreációs szabadidős tevékenység, mert az emberek, a családok egy idő után már nehezen túrték a bezártságot. A horgászat mint hobbi olyan embereknek is vonzóvá vált, akik korábban nem regisztráltak a MOHOSZ-nál,

ám az otthoni bezártságnál sokkal vonzóbb volt a vízpart, a természet. Nem véletlen, hogy a veszélyhelyzetben megugrott a horgászok száma, már 650 ezren mondják magukat horgásznak. Ez jó hír a szajoli cégeknek, hiszen a horgászpiacon igénye egyre nő, így a termelésnek tartania kell a lépést az igények kielégítése érdekében. Ez azonban azt is jelenti, hogy nemcsak meg kell termelni a jó minőségű halat, hanem ki is kell juttatni a megfelelő természetes vizekbe, tehát a logisztikai háttérrel és kapacitást is fel kell építeni. Itt a „sok kicsi sokra megy” elvet kell alkalmazni, mert kis tételeket kell kiszállítani. Az ügyvezető szerint ez sem könnyű manapság, mert nagy a munkaerőhiány, nemcsak halász szakmunkásokból, hanem megbízható gépjárművezetőkből is. A hal kiszállítása nagy odafigyelést igényel, ha épen, egészségesen kell eljuttatni a végcélba, ehhez pedig nehéz jó és lelkiismeretes munkaerőt találni. A halászszakmunkás-képzés gyakorlatilag megszűnt az országban, ezt vissza kellene állítani. A halas cégek is hajlandóak bekapcsolódni a szakmunkás képzésbe, amelynek az alapjait az oktatási rendszernek kell megteremtenie.

Az utód is megvan

A horgászpiacon az intervenciónak köszönhetően egyelőre telítődött. Csoma Gábor abban bíz, hogy a nyár második felében ismét élénkület fog ez a piac is. Ami jelenleg nagy gondot okoz a tavaknál, az a hatalmas madársereg, amely folyamatosan „ritkítja” a tavakban lévő halállományokat. Minden védett állat, amely szereti a halat, az itt is jelen van. Éppen ezért reális az a halászati ágazati törekvés, hogy a következő uniós támogatási ciklusban hektárra vetített kompenzációs támogatási forrás álljon a termelők rendelkezésére. A haltermelők igen sokat áldoznak a természetvédelem oltárán, s mindezt ingyen teszik. A most záruló MAHOP pályázati rendszere az ügyvezető szerint nem kerül be a magyar halászat aranykönyvébe, mert a döntések igen lassan születtek meg. Három évet kell várni egy-egy hiánypótlásra, ami idejémműlttá teszi a beruházások egész költségvetését és megvalósíthatóságát.

A beszélgetésünk végén érte igazán meglepetés e sorok íróját: Csoma Gábor már 47 évesen az utódlásán gondolkodik. Nagy reményeket fűz kisebbik fiához, aki 14 évesen már érdeklődik a halászat iránt. A Csoma halászdinasztia tehát tovább gyarapszik.

H. GY.

Túl a nehezén, a piac újrarendeződése várható

Az ország keleti részében, a Tiszántúlon több nagy halgazdaság is működik. A Hortobágyi Halgazdaság – amely ma is a legnagyobb az országban – mellett a Biharugrai Halgazdaság, a Bocskai Halászati Kft., és végül, de nem utolsó sorban a Szabolcsi Halászati Kft. is meghatározó szereplői a magyar tógazdasági haltermelésnek. Ezt a régiót is komoly válság sújtotta a koronavírus-járvány miatt, hiszen a román határt lezárták és a belpiac is leállt. Radóczy Jánossal, a Szabolcsi Halászati Kft. ügyvezető igazgatójával elemeztük a veszélyhelyzetet.

• Igazgató úr, hogyan érintette önöket a veszélyhelyzet bejelentése?

– Nekünk, akik mintegy 400-500 tonna pontyot állítunk elő évente még akkor is, ha olyan a víz helyzet, mint az idén, a koronavírus megjelenése ugyanazt jelentette, mint mindenki másnak. Megállt az élet, hiszen a románok leállították a szállításokat, és a sofőrjeink érdekében mi is kénytelenek voltunk beszüntetni a halkivitel. Hozzáteszem, hogy az ország keleti részében nem voltunk olyan információkkal ellátva, mint az ország másik felében lévő kollégák. Ezért mi úgy gondoltuk, hogy ez a járvány gyorsabb lefolyású lesz, így ha betároljuk a halat a jobb vízellátású tavakba, azzal túléljük az egészet. A cég anyagi helyzete olyan szintű, hogy egy ilyen nehéz évet talán ki tudunk védeni.

• Magyarán, stabil a cég.

– Hát, ezt szokták mondani. Szerencsére nekünk nem kell hitelből finanszíroznunk a működésünket. Visszatérve az előző kérdésre. A MA-HAL-tól ugyan nem, de a MOHOSZ-tól kaptunk olyan információkat, hogy a bennragadt halkészletekkel történni fog valami és megoldódik ez a probléma. Az kicsit aggasztott, hogy onnan nem kaptam információt, ahonnan kellett volna, de úgy voltam ezzel, hogy már tisztában vagyok vele, hogy szelektálódik az informált köre. Az egyik kollégám fel is hívott, mondván, hogy hallottál-e erről a megoldásról? Mondtam, hogy informális hírekkel ugyan rendelkezem, de konkrét dolgokat nem tudok. Megmondom őszintén, nem is hittem ezekben a háttérhírekben, mert túl szépek tűntek nekem. Az agrárkormányzat javára legyen mondván, hogy igen jónak bizonyult ez a lépés, mindenki csak jól járt vele. A helyi sajtó képviselőjének is ezt mondtam. Én, aki a Tisza parton élek, sokat találkozom az emberekkel, a horgászokkal, és az egyesületünk 5 ezer horgász tagjából elég sokat személyesen ismerek. Ők azt mondták, hogyha igaznak bizonyul, hogy ennyi hal kerül a Tiszába, akkor a folyó megmenekül, mert a fogási lehetőség

már nagyon a béka feneké alatt volt. Ez nem feltétlenül a vízkezelőnek, hanem az utóbbi évek vízjárásának köszönhető. Hiába nincsen halász a vízben már évek óta, mégsem fogtak szinte semmit, a fogás nem nőtt olyan mértékben, mint várták.

• Ezt meglepődve hallom!

– Én nem voltam meglepve, mert tudtam, hogy nem a halászok okozzák a problémát. Egy helyi tévéműsorban megkérdeztek, hogy miért kell és érdemes egy tógazdaságban keltetőt üzemeltetni. A válaszom az volt, hogy a közgazdasági tanulmányaim

Radóczy János: az ország keleti részén nem voltunk olyan információkkal ellátva, mint az ország másik felében lévő kollégák

alapján a gazdaságos működésnek a vertikális integráció az alapja. Tehát ha azt akarom, hogy minden részfolyamat használnál csapódjon le, akkor minden részfolyamatot nekem kell működtetnem. Azonkívül, aki természetes vízzel rendelkezik, annak elemi érdeke, hogy keltetőháza legyen, mert a szaporítás során általában többlet ivadék is jelentkezik, és így ennek megvan a helye. Egy akkora természetes víz, mint a Tisza, bármennyi halat elbír, akár a ragadozókból is, hiszen a természetes ivásból származó ivadékok esetében is kialakul az ideális állományűrűség.

Egy kicsit eltértem a kérdésétől, de a lényeg az, hogy mi ugyan úgy gondoltuk, hogy a járvány rövid ideig tart, ám az, hogy így segítettek rajtunk, és hogy több mint

95 tonna halat szállíthattunk a közvetlen közelünkbe, igen jól érintett. A telepítést az Agrárminisztérium megbízásából a MOHOSZ szervezte, a szállítást pedig a halgazdaság bonyolította. Az ár ennek a költségét is magába foglalta.

A vízhasznosítók nem kaptak szerepet ebben, mindössze a jelenlétük volt adott. Ennek nem feltétlenül örült mindegyik vízkezelő, de maga a gyakorlat szerintem a lehető leghatékonyabb, legjogszerűbb volt, tehát a későbbiekben is ez lehet a legeredményesebb. A kihelyezésre is szerencsés időben került sor, hiszen a horgászoknak még volt lehetősége meggyőződni az eredményről, azt követően pedig, a pontytilalom betartásával a telepített halállomány megvolt a lehetősége a szétterülésre. A horgászok visszajelzései ezeket a megállapításokat egyértelműen megerősítik.

• **Az állam által erre fordított pénz nem volt fölösleges, hiszen a hal állami vizekbe került, ami az állam tulajdonát képezi mindaddig, amíg ki nem fogják.**

– Ez így van, mert az állam vette meg a halat, de valójában a horgászok a legnagyobb kedvezményezettek, mert ha nincs ez a vírus, akkor lehet, hogy ezt a halat Romániában helyezik ki természetes vizekbe. Ez a piac meglepően sok halat felvesz. Legalábbis tőlünk, mert mi a tavalyi „termésünk” több mint 90 százalékát külföldön értékesítettük. Mi nem az ország belsejében vagyunk, a halpiac sűrűjében. Alig van információk arról, hogy mi történik a belső piacon. Az értékesítés megszervezésére a MA-HAL nem vállalkozik, és ez nem is érdeke a prominenseinek. Hiszen minél zavarosabb a közeg, annál jobban tudják hasznosítani a rendelkezésükre álló információkat. Ezért van az, hogy ha kifogy a készletük, az országhatáron kívül keresnek megoldást. Az intervencióval kapcsolatban igazából nem tudom, hogy kinek kell megköszönnöm ezt az akciót.

• **A MA-HAL vezetése indította el az akciót, mégpedig az Agrárminisztériumnál, ahonnan felvették a kapcsolatot a MOHOSZ-szal. Így jött létre ez a hármas egység.**

– Nekem más információim vannak, de erről nem nyitnék vitát. Ilyen kezdeményezés már akkor is volt, amikor sem a mai vezetési struktúra nem létezett, sem járvány nem fenyegetett. Azt már elmondtam, hogy mindenki jól járt, de arról is szólni kell, hogy a cégünk 28 dolgozója is az akció kedvezményezettje lett, vagy legalábbis nem jártak rosszul, hiszen az intézkedés-

nek valójában munkahelymegtartó célzata is volt, ami további elismerést indokol az akció elhatározói irányában. Mindenesetre, ha nem kapunk információt idejében, abba a helyzetbe kerülhetünk volna, hogy értékes munkaerőtől kell megválnunk, akiknek a későbbi pótlása komoly nehézségekbe ütközött volna.

• Mennyi halat értékesítettek, és a veszélyhelyzet elteltével, ha a piac újra mozgolódni kezd, milyen megoldást terveznek?

– A MA-HAL érdeklődésére mintegy 110 tonna pontyot jelentettünk be, amiből 96 tonnát telepítettünk az akció keretében. Aztán később egyéb igények is jelentkeztek, amiket szintén teljesítettünk, hiszen nem szeretnénk volna megkockáztatni rendszeres vevőink elvesztését. Itt meg kell jegyezni, hogy a veszélyhelyzet elmúltával sem látszik az esetleges külföldi igény, ami a következő termés értékesítésekor piaci zavarokat jelenthet; ugyanis zavart okoz az is, ha nincs hal. Ezt kivédendő, korábbi kísérleteink eredményeire az eddiginél nagyobb mértékben támaszkodunk, vagyis intenzív takarmányetetésbe fogtunk. Így lesz a lehető leghamarabb lehalászható halunk az igények kielégítésére.

• De ez az ár emelkedését is jelenti...

– Igen, bár nem olyan mértékűt, amit a vevővel ne tudnánk elfogadtatni, hiszen az így előállított hal minősége - minden hiedelemmel ellentétben - igen elfogadott a fogyasztók részéről, és ez javítja a keresletet.

• És a vízellátással hogy állnak?

– Ha jó emlékszem, 2010-ben volt az utolsó olyan év, amikor a Magyarországra eddig jellemző csapadékviszonyok uralkodtak. Azóta évről évre egyre kevesebb a csapadék. Halgazdaságunk jelentős része a dunántúli vízellátáshoz hasonlóan működik, tudniillik amennyi csapadék lehull, azt összegyűjtik a csatornába, a főfolyásba, és mi onnan vesszük ki a vizet. Ha nincs, ami összegyűljön, akkor nekünk sincs vizünk. A hatalomhoz közel állók víztározói már nem rendeltetésszerűen működnek, mert azokat ugyan teljesen feltöltik – de egy deci vizet sem adnak ki belőlük. Ha a halastóban nincs víz, akkor azt be kell zárni. Ez az én problémám. Az elmúlt évtizedben csaknem 2 métert csökkent térségünkben a talajvízszint. Már 5 éve úgy dolgozunk, hogy lehalászáskor sem engedjük el a vizet, hanem átszivattyúzzuk egy puffertóba, és amikor lehalásztuk a tavat, akkor visszaengedjük. Ez eléggé költséges és keserves dolog, pedig a Tisza alig 11 kilométerre folyik a tavaktól. Ezért volt az, hogy tavaly 20 hektáron cirkot termeltünk a halastó fenekén. Idén silókukoricát vetettünk ugyano-

da, hogy hasznosítsuk a területet. Ennek ellenére, miután növeltük a termelés intenzitását, így mégsem lesz kevesebb a halunk a megszokottnál.

• Hogyan alakul a vízdíj?

– Az állam e téren is kifejezte termelőbarát felfogását, aszályhelyzet címén ad kedvezményeket. Ez hozzájárul a tógazdaságok stabilitásának fenntartásához. Két dolog van, ami ennek ellenére mindenképpen említést érdemel. Ha fizetnünk kellene vízkészletjárulékot, de nem volna lehetőségünk víz kivételére, a kifizetendő 80 százalékos esetleges mértéki szorzója megduplázza a járulék mértékét – pedig nincs is mit mérni.

A másik pedig, hogy amikor az öntözés fejlesztéséről beszélünk, a döntéshozóknak nem kellene-e gondolni arra is, hogy ehhez stabil vízellátásra volna szükség? Például a Tiszába betorkolló féművi befogók reverzibilissé kialakításával az öntözhető terület a jelentősen növelhető volna a térségünkben. Ráadásul ezzel növelhető lenne a vizes élőhelyek területe, és nem köszönés nélkül távozna a Tisza vize az országból.

• Van-e problémájuk a termeléssel?

– Nincs, hiszen a tenyészanyag rendelkezésünkre áll és tápon neveljük a halat. Remélem, hogy a termelési tervet teljesítjük. A költségeink talán nőnek, de azzal, hogy magunk állítjuk elő a takarmányt a tófenéken, azzal csökkentjük is a költségeinket.

• Mit vár a jövőtől a piac szempontjából?

– Vannak állandó partnereink, akik elégedettek a halhús minőségével. Ők nem

magyar partnerek, mi nagyon közel vagyunk a román határhoz. Annak idején, még *Orosz Sándorral*, *Szűcs Istvánnal* és másokkal is rengeteget dolgoztunk egy olyan termelői szervezet létrehozásán, amelyik a belpiacon oldotta volna meg a haltermelők értékesítési problémáit. Valahogy nem tapasztalom, hogy a mostani vezetés ezen törné a fejét, mert szerintem nem érdekelt benne. Évtizedekkel ezelőtt egy halas küldöttség tagjaként voltam tanulmányúton Izraelben, ahol már akkor működött a haltözse és nem volt gond a hal értékesítésével. A cseh halgazdaságról is olyan hírek járnak, hogy egy kézben összpontosul a piac szervezése. Nálunk azonban a megalapozatlan információkat árasztó fogadatlanság prókátorok is képesek piaci zavart előidézni, ahogy tették ezt annak idején is, amikor az értékesítés szervezése érdekében tett erőfeszítéseiket személyeskedésekkel zavarták össze.

Azt gondolom, itt volna az ideje a generációváltásnak az érdekvédelmi területen is. A képviselőnk elfogulatlanságára is szükség lenne. A legutóbbi választáson azt tapasztaltam, hogy az önjelölt prókátorok és az öreg motorosok tekintélyelvű igyekezetből, illetve hogy az információáramlásba bekerüljenek, bármilyen tisztség betöltésére készek voltak. Aztán később a pusztá véleményük hangoztatásával próbálták megszolgálni a beléjük vetett bizalmat. Itt az ideje, hogy azok kerüljenek az érdekképviselő élére, akik a nem kevés tapasztalat mellett tudást, tenni akarást is fel tudnak mutatni a magyar haltenyésztők boldogulása érdekében.

(HAJTUNGY)

Tagszervezetek, figyelem!

Sziráki Bence, a MA-HAL ügyvezető igazgatója elektronikus úton naponta többször is tájékoztatja a tagságot az aktuális ügyekről. Június 19-én elküldött e-mailjét érdemesnek tartjuk ez úton is közzétenni.

Dr. Nagy István agrárminiszter közleménye szerint a támogatási programok célja Magyarország élelmiszerellátási biztonságának fenntartása, és termelési kapacitásainak megerősítése, ezzel pedig a munkahelyek védelme.

Megjelent a mai Magyar Közlönyben (2020/148) a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet által kezdeményezett ágazati munkahelymegtartó támogatás rendelete, amely komoly pénzügyi segítséget jelent a haltermelők és halfeldolgozók részére:

Az agrárminiszter 30/2020. (VI. 22.) AM rendelete a Gazdaságvédelmi Akcióterv részeként kidolgozott Nemzeti Élelmiszergazdasági Válságkezelő Programból a halgazdálkodási tevékenységet végző vállalkozások részére nyújtandó átmeneti támogatás igénybevételének részletes feltételeiről.

Az átmeneti támogatás mértéke – a támogatás alapját képező állományba tartozó – foglalkoztatottanként legfeljebb 500 000 forint, az átmeneti támogatás keretösszege pedig 500 millió forint.

A támogatási kérelem 2020. június 29. és július 12. között elektronikus úton, ügyfélkapus azonosítást követően az erre a célra rendszeresített elektronikus űrlapkitöltő felületen (a továbbiakban: elektronikus űrlapkitöltő felület) keresztül nyújtható be a Magyar Államkincstárhoz.

A drónok szerepe a haltermelésben

„A magyar halgazdálkodási ágazat legfontosabb feladata az egészséges, kiváló minőségű hal és haltermék biztosítása a hazai és külföldi fogyasztók számára. Mivel mindezt egy változó társadalmi és gazdasági környezetben, változó fogyasztói igények, és piaci feltételek mellett kell megtennie, folyamatos fejlődésre van szükség” – olvasható egy ágazati összeállításban. A folyamatos fejlődés rendre új kihívások elé állítja a magyar halgazdaságokat, és egyre fontosabbá válik a precíziós gazdálkodás ha nem is teljes körű, de egy-egy elemének az alkalmazása. Új távlatokat nyithat a hazai halászati ágazatban a precíziós gazdálkodás egyik egyre terjedő eleme, a drónok használata.

Bene Lajossal, az Agro-Way Kft. ügyvezető igazgatójával azzal kezdtük a beszélgetést, hogy a precíziós vagy helyspecifikus mezőgazdasági termelés Magyarországon a '90-es évek végén, a műholdas helymeghatározás megjelenésével után indult el. A precíziós gazdálkodás kifejezést elsősorban a szántóföldi növénytermesztés kapcsán szokás használni, pedig az agrárinformatikai megoldásokat – különösen az automatizált rendszereket és a digitális adatgyűjtést és – elemzést – az állattartó telepek, a szabadföldi és az üvegházi kertészet, valamint már a szőlészet területén is használják. Használatuk eredménye az ökológiai terhelés csökkentése, alacsonyabb költségek, nagyobb és megbízhatóbb termés és nagyobb profit. A precíziós gazdálkodás feltételrendszerét alapvetően a helyzetmeghatározás (GPS, RTK és megfelelő erőgépek használata), a térinformatika, illetve a távérzékelés (adatgyűjtés, adatintegrlálás, adatelemzés) és a helyes gépzemeltetés (erőgép-munkagép kapcsolat, intelligens munkagépek) jelenti.

Az Agro-Way Kft., immár 5 éve kizárólagos forgalmazója Európában az amerikai HSE és a kínai TTA drónoknak. Az agrárdigitalizációs fejlesztés keretében a robotizáció is egyre elterjedtebb, mivel egyre kevesebb a szakképzett munkaerő.

A drónok sokféleképpen alkalmazhatók a gazdaságokban, köztük a tógazdaságokban is. Az ügyvezető régóta hangoztatja, hogy a drónok alkalmazása katalizátor szerepet fog játszani a precíziós gazdálkodásban. Azonban egyelőre szinte egész Európában, idehaza is gyerekcipőben jár a tech-

nológia, mert itt sokkal kisebbek az egybefüggő földterületek, elaprózottabbak a földek, mint mondjuk az Egyesült Államokban vagy Ausztráliában. A földterületek közé pedig utakat, repülőtereket, ipari parkokat stb. építettek, ilyen körülmények között pedig nehezebb a robotizált rendszerek alkalmazása. Mindenképpen megfelelő szakember szükséges ilyen robotizált rendszerek – például a drónok – használatához. Bene Lajos úgy véli, hogy a koronavírus miatti veszélyhelyzet segít

Bene Lajos, az Agro-Way Kft. ügyvezető igazgatója

abban, hogy egy kis átképzéssel több olyan szakember álljon rendelkezésre, akik képesek drónok kezelésére és használatára. Nem elképzelhetetlen, hogy a jövőben egykori informatika tanárok is drónoperátorként keressék a kenyerüket.

A drónokra vonatkozó szabályozás 2020. július elsejével változik, az Európai Bizottság döntése nyomán. A tájékoztatás szerint a műszaki és üzemeltetési követelményeket is meghatározó uniós szabályozás legfőbb célja, hogy egységes biztonsági előírásokat teremtsen a drónok hivatásos és szabadidős jellegű használatát illetően.

Már az Országgyűlés előtt van az új hazai dróntörvény, amit szakemberek segítségével alkottak meg, és egy 1998-as szabályozást ír felül. Magyarországon két

rendelet vonatkozik a drónok használatára, és forgalmazására. A két drónrendelet közül az első tartalmazza a drónrendszerekre, az unión kívüli üzembentartókra és a drónok forgalmazására vonatkozó előírásokat, amelyek 2019. július 1. óta alkalmazandók, míg a második jogszabály – a már említett új dróntörvény – a drónröptetés és a drónműveletek szabályaival foglalkozik. Ez utóbbi várhatóan 2020 végén lép hatályba.

A tógazdasági haltermelésben döntően extenzív és félintenzív termelési technológiákat alkalmaznak, ennek következtében a kemikáliák használatának és az energiaigényes inputoknak kevés szerep jut. A termelési folyamatoknak csak kis része gépesített, így a termelés kifejezetten környezetkímélő. A használt felszíni vízkészletek a termelés folyamatában nem szennyeződnek, az alacsony tápanyagbevitel következtében az elfolyó víz minőségi paraméterei nem rosszabbak, mint a feltöltővízé, hiszen a gabonára alapozott tápanyagbevitel szintje alacsony.

Bár a halászat ősi szakma, amit teljes egészében nem lehet robotokkal végezteni, a drónhasználat is lehetővé válik egy tógazdaságban, jelentette ki az ügyvezető. Egy halastónál egy drónra szerelt kamera segítségével darabszámba is fel lehet mérni, hogy mennyi hal van benne. A drón arra is alkalmas, hogy egy tó környékét vagy magát a vizet valamilyen szinten fertőtlenítsen, amivel megelőzhető a betegségek kialakulása vagy továbbterjedése. A halak etetése is megoldható drón segítségével, vagy a víz hőmérséklete is ellenőrizhető vele, és a madárriasztás is megfelelő időpontban elvégezhető.

A halastavak őrzésében szintén nagy segítséget nyújthat egy drón, mert kamerájával az egész tófelületet és partot is képes felmérni. Még ezzel sem merítette ki az ügyvezető a drónhasználat előnyeinek tárházát: szerinte az adott tógazdaságra szabva jelentősen bővíthetők az alkalmazási területek. A drónok nem kerülnek sokba, az Agro-Way Kft. kínálatából már 2-3 millió forintért vásárolható megfelelő méretű eszköz.